

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető
minden küldemény intézendő:
Füvészkert-utca 1079.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések
díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél
100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden küldemény intézendő:
Főiskola, háznagyhi hivatal.

Tartalom. Debreczeni javaslat. k... n. — Magántanulók a középiskolában. Dr. Major Károly. — Közügyein k. Tiszántúli egyházkerületi közgyűlés. Referens. — Külföld. — Irodalom. — Különfélék. — Szerkesztői posta. — Hirdetés.

Javaslat

a debreczeni ev. ref. egyházban tervezett „lelkészi — parochialis — körök” felállításával kapcsolatos szervezetről.

I.

Egy nagyfontosságú, a debreczeni ev. ref. egyház életében — sikeres keresztülvitel esetén — új korszakot alkotó javaslat fekszik előttünk, mely, mint ilyen, nemcsak megérdemli, de követeli, hogy a nyilvánosság előtt, úgy kimagasló előnyeire, mint kifogásolható fogyatkozásaira tekintettel kimerítően tárgyalassuk.

A cél, mely a javaslatkészítők előtt lebegett, a közigazgatási téren megszorított teendők felosztás által leendő könnyítése; a lelkészi gondozás — cura pastoralis — lehetővé tétele; a szegény- és árvaügy felkarolása; a népoktatás fejlesztése s ezek által a vallásos-erkölcsi élet áldásosabb eredményének eszközlése.

Mindezek elérhetése végett lelkészi körök alakíttatnak, úgy azonban, hogy megőriztessék az egyháznak — úgy most, mint jövőben féltékenyen őrzendő — egysége s az egység által biztosított ereje és nagysága. Az egység biztosításának kimutatása végett kiemeltetnek: a) a templomoknak, mint köztulajdonnak a hívek által való tetszés szerinti szabad használata; b) a lelkész, főgondnok és presbytereknek az összes szavazati joggal bíró egyháztagok által választása; c) az anyakönyvek egységes vezetése; d) az egyház minden jövedelmeinek egy pénztárban történendő kezelése.

Annak előrebocsátása után, hogy a munkálat 4 fő-részre oszlik, lássuk egyenként ezen részeket s az azok alatt csoportosítva előadott intézkedéseket.

Az I. rész első fejezete szerint — a város közigazgatási felosztására való tekintettel — hét lelkészi kör alakíttatik, u. m. Hatvan-, Péterfia-, Piacz-, Varga-, Czegléd-, Csapó-utczai és Ispotályi. Addig azonban, míg a Csapó-utcza a lelkészi hivatal felállítható lesz, csak 6 lelkészi kör létesíttetik, olyformán, hogy az ispotályinak megalkotása későbbi időre marad s az ottani lelkész teljesítendő a varga-utcza lelkészi kör teendőit, ennek tervezett vezetője pedig a csapó-utcza lelkészi kört veszi gondjai alá.

A piacz-utcza lelkészi kör kivételével, melynek felügyelete alatt egy központi 6 osztályú elemi fiúiskola és egy felsőbb leányiskola — növelde — felállítása tervezetik, mindenik lelkészi körben egy-egy hat osztályú fiú és leány elemi iskola, egy-egy kisedővoda és egy-egy árva-ház létesítendő.

Mindenik lelkészi körnek külön presbyteriuma leendő, mely a kör számára kijelölt ügyekben való határozás jogát nyílt ülésében gyakorolja. Tagjai e presbyteriumnak:

a) Hivatalból: a rendes vagy helyettes lelkész, a gondnok és az azon lelkészi körben működő tanítók által magok közül 3 évre választott egy rendes tanító.

b) Választás útján: minden lelkészi körben az egyházi törvény 23. §-ában előírt lélekszám arányában 30, az ispotályi körben 16 presbyter; kik az egyházi törvények kívánalmainak pontos megtartásával az összes egyháztagok által választatnak. A szavazás lelkészi körök szerint, a presbyteri közgyűlés által meghatározott módon és időben s az általa kinevezett küldöttség előtt történik.

Minden lelkész, a körébe tartozó és hivatalos esküjét a közgyűlés előtt letett presbytereit összehívván,

presbyteriumát a tagok titkos szavazatának általános többségével megalakítja. Ily czélból a presbyterium tagjai közül **elnöksául gondnokot**, jegyzőt, egyházfit választat.

Feltűnő s az egyházi törvényekkel össze nem egyeztethető eljárás volna már, az elnöktárs gyanánt szereplő gondnoknak a presbyteriumok által tervezett választása, mert az egyházi törvények 28. §-ának 10-ik bekezdése szerint a presbyterium épen a gondnokválasztásra nincs felhatalmazva, ez a 20. §. b) és 139. §. értelmében az egyházközség által levén választandó. Igaz ugyan, hogy a 28. §. 13) szerint a presbyteriumnak jogában áll számadó és építető gondnokot választani, de ha itten ily gondnok választása czéloztatnék is, az nem a lelkési körök presbyteriuma, hanem a presbyteri közgyűlés által volna eszközendő, levén az előbbi az utóbbinak, mint teljes egésznek csak egy kiszakasztott része. De abból, hogy a választandó gondnok elnöktárs lenne (egyházi törv. 142. §. a.), az tűnik ki, hogy itten nem a 28. §. 13. pontjában érintett, hanem a 20. §. b. pontjában jelzett gondnokról vagyon szó, s mint ilyen, csakis az egyházközség által lehet választható.

S midőn minden lelkési körben egy-egy választott presbyteriumnak paragrafusok által megszabott hatáskörrel működése terveztetik, önként felmerül a kérdés, ha vajjon ez által nincs-e veszélyeztetve a javaslatban féltékenyen őrzendőnek jelzett egység? mert egy egyházközségnek nem lehet több rendes presbyteriuma, hanem csak egy; egy egyházközségben nem lehet több elnöke a presbyteriumnak, mint egy egyházi és egy világi; már pedig a tervezet szerint lenne a debreczeni egyházban hét egyházi és hét világi elnök a presbyteriumok számára szerint. Az keveset változtat a dolgon, hogy a javaslat szerint a lelkési körök presbyteriumainak joga nem oly teljes, mint az egyházi törvények 28. §-ában körülírtik, mert a részökre kijelölt ügyekben határozati és nem javaslati joggal bírnak.

Az egység is meg lenne őrizve s az elérendő cél sem gátoltnék azon esetben, ha a lelkési körökben nem önálló presbyteriumok, hanem csak a presbyteri közgyűlés által az egyházi törvények 28. §-ának 13. pontja értelmében kinevezett bizottságok működénének, melynek elnöke volna a lelkész. E bizottság állhatna épen úgy 30 tagból, mint a javaslat szerint tervezett presbyterium, de mint bizottságnak nem lenne szüksége világi elnökre s így a gondnok-választásnak fentebb kitüntetett törvényellenes volta önként kikerültetnék; míg a presbyterium törvényben gyökerező jogánál fogva nevezhetne ki minden körbe az oda útalt ügyek intézésére egy-egy gondnokot. Az így kinevezett bizottság lenne aztán végrehajtója a presbyteri közgyűlés határozatainak s javaslatokat készí-

tene, melyek a közgyűlés által tárgyalatnának, de határozati joggal nem bírna.

Ha már megtekintjük azon ügyeket, melyek a lelkési körök presbyteriumai elé útaltatnak, látni fogjuk, hogy azokat minden nehézség nélkül intézheti egy ilyen bizottság, a nélkül, hogy presbyteri gyűléssé kellene alakulnia. Ilyen ügyek: a lelkési körben lakó egyháztagok összeírása, a vallásos-erkölcsi életre felügyelet, a közérkölciség hanyatlásának meggátlása, az egyházi fegyelem gyakorlása, az egyházi törvény 28. §. 2. 3. pontjaiban elősorolt dolgok, az iskolákra felügyelet, az egyházi és iskolai adónak a presbyteri közgyűlés határozata szerinti kivétele, nyilvántartása, behajtása, közpénztárba beszolgáltatása, az adóelengedés véleményezése, egyházi árvák gondozása, felvételre ajánlása, a presbyteri közgyűlés határozatainak végrehajtása.

Ezek rövidre fogva, de lehetőleg kimerítően előadva a lelkési körök presbyteriumainak teendői s ismételten mondhatjuk, hogy — talán az egyházi fegyelem gyakorlásán kívül, mely az egyházi törvény 238. §-ának megtartásával szintén elintézhető — az elmondottak szerint kinevezendő bizottság által teljesíthetők.

Azon egy nehézség volna csupán felhozható, hogy a presbyterium tagjai nem körök szerint választatván, kétséges, hogy mindenik körben lenne-e választva annyi presbyter, hogy a javaslat 23. §-a szerint minden lelkési kör, a lelki gondozás megkönnyítése végett részekre osztathassék? Meglehet: nem! de bár elismerem, hogy ideának igen szép az, hogy minden egyes egyháztag 1—1 presbyter lelki gondjai alatt legyen, hanem csak ideának tartom, kivitelében, gyakorlati lehetőségében nem hiszek, mert nem azon korban élünk ma már, melyben az ily őrszemek valami kedves fogadtatást remélhetnének. De ha elismerem is, hogy az apróbb körökre szétosztás kívánt eredményre vezet, hangsúlyoznom kellene épen az egyház egységének megőrzése végett a bizottság általi felügyeletet, mint a mely nem zárja ki az apró körökre osztás lehetőségét sem, ha a presbyterek választásánál e cél szem előtt tartatik.

k . . . n.

Magántanulók a középiskolában.

III.

Ha valahol, a felsőbb osztályokra jelentkező magántanulókkal szemben a scrupulozitás és merev szigor teljes mértékében jogos is, lelkiismeretes is volna. Ha ezeknek még aránylag rövid pályáját figyelembe vesszük, azonnal felismerjük, hogy a legtöbb esetben olyan existenciák, kik, mondhatnám, sportszerűleg űzik az egyik tanintézetből a másikba átvándorlást, a vizsgálatra jelentkezést és a vizsgálat elleni valóságos merényletet. A szellemi proletariátus classikus pro-

totypjai! Összejárnak 4—5 intézetet, szerencsét próbálva, míg valahol megfeneklenek, hogy végül érettségit is kapjanak. — Nyilvános tanulókul az ilyenek nem is jelentkeznek, vagy, ha mint ilyenek szerepeltek, tehetségtelenség folytán leszorítottanak vagy kiakolbólítottanak. De az ismeretekbe már belekóstoltak, ha meg nem is tudták ízlelni, de mindenkifelett nem fér a nyakokra más pálya, mely tisztos életmódot biztosítana számukra, s ez okból házálnak el egyes intézetekhez. A mi nem sikerül becsületes tudással, tisztességes készüllettel, ki lehet talán erőszakolni arcátlan kunyorálással, meg holmi, az ilyen existenciánál dívó revolver-fogásokkal. Egy esetet tudnék felhozni most hamarjában. Egy 7. osztályra jelentkező magántanuló vizsgálatán alaposan elbukott. Készülete szánandó és boszantó volt; de még arcátlanabb és hitványabb kunyorálása, mit átbocsátására a tűrhetetlenségig elkövetett. A tanártestületet s ebben épen az illetékes vizsgázókat annyira gyötrő emótiókba juttatta, hogy azok, csupán hogy megmenekülhessenek e végletekre menő proletár-candidatustól, keresztülbocsátották. Ez eset s ehhez hasonlók épen nem páratlanok. Le lehet vonni már egyszer a consequentiákat s hasznosítani a kulturalis és közérdekek javára. Nekem a következő propositióim lennének a magántanulóság intézményének orvoslására.

Mert a hazai tanintézetek, nem kétlem, teljes tudatában vannak magasztos elhivatásuknak, midőn nem kisebb a missiójuk, mint az, hogy a hazai ifjúságnak általános míveltséget nyujtsanak, s részben a tudományos és közpályákra előkészítsenek: a mily szigort, lelkiismeretes gondot fejtenek ki a nyilvános tanulókkal szemben, ugyanezt gyakorolják a magántanulókkal szemben, nem befolyásoltatva magukat eljárásukban semmi mellékes, vagy talán épen kicsinyes érdek által. A ki tanuló pályára nem alkalmas, nem képes, a ki e pályán haladhatása iránt megnyugtató garantiát nyujtani nem tud, szorítassék is le arról minél előbb; mert minél hamarabb történik ez, annál üdvösebb az illetőre, kit specialis hajlamai és készségei más téren a társadalom hasznavehető tagjává alakíthatnak.

A magyar hazának, a magyar társadalomnak nincs szükségére a proletariátus-osztály szaporítására. Már is van elég; abban kell főgyekezetet kifejteni, hogy azokat, a míg módunkban és hatalmunkban áll, leszorítsuk, illetve lehetetlenné tegyük. Ez a munka, ez a feladat az iskoláé, s a hivatásuk magaslatán álló tanárkaroké. Egy hazai középiskola tanárkarának sem állhat érdekében, hogy a magántanuló-íparlás vádjával illessék innen is, onnan is; de a példás szigorral, példás eljárással még árnyékát is száműzniök kell az ilyen hírléléseknek, az intézet jóhírve érdekében.

Leghatékonyabb lenne természetesen, ha az országos törvény intézkednék e részben is, s legalább megszorításoknak vetné alá a magántanulói intézményt. Praecisirozná az egyes kivételcs eseteket, s általában forma szerinti útasításokat adna az eljárást illetőleg. De a törvény még magában nem hoz meg minden sikert és várt eredményt. A hazai tanárság egyenként és egyetemlegesen tehet a legtöbbet, kell tennie a legtöbbet. Tegyen is!

Mindenesetre azon kell lenni, hogy a magántanulók száma általában apasztassék. Ennek egyik módja a vizsgálatoknál tanúsítandó szigor, mely csakhamar népszerűtlenné fogja tenni a magántanulói kényelmes alkalmatosságot azok előtt, kik más, elfogadhatlan indokok hiányában, ez úton kísérlik meg az osztályokon való felkapaszkodást. Oda kell hatni továbbá,

hogy a szülők megmentessenek ama káros illúzióktól, mintha a magántanulás alaposabb, biztosabb eredményt nyujtana, mint a nyilvános oktatás, melynek nagy hatalma és ereje épen abban áll, hogy coalitióba állítja a különböző egyéneket, fejleszteti a tanulási ambíciót, a kölcsönös példaadással megsokszorozza a munkakedvet, elhinti magjait a társadalmi közszellemnek.

Végül a legnagyobb szigort kell tanúsítani a felsőbb osztályú magántanulókkal szemben. Ha csak nem volt az illető tanártestületnek alkalmá az ilyen tanulókat illetőleg már előző osztályokban kellő megnyugvást és biztosítékot szerezni az arravalóságra nézve, legjobb, ha el sem fogadja a vizsgálatra jelentkezést. Így ment lesz minden egyes tanárkar a kellemetlenségektől s elhárítja magát a felelősséget. Csakhamar beáll ennek a kívánt hatása. Pusztulni fognak az ilyen alakok a vizsgálatra jelentkezéseknél; s így alap nélkül elvész majd a panasz és rossz hír is, mely ma némely iskolát túlozva ugyan, de nem igazságtalanul vesz körül.

Dr. Major Károly.

Közügyeink.

Tiszántúli egyházkerületi közgyűlés.

F. hó 23-án délelőtt 9 órakor nyílt meg egyházkerületünk őszi közgyűlése. Egyházi elnök, főt. püspök urunk, gyöngékedése miatt nem jelenhetvén meg, nt. Kiss Áron esperes úr foglalta el az egyik elnöki széket, míg a másikban Vályi János egyhker. főgondnok úr ült. A közgyűlési tagok igen nagy számmal jelentek meg. Az esperes-elnök úr buzgó és szép imádság után tartott beszédében meleg szavakkal emlékezett meg a gyűlésre föl nem jöhetett püspök úrról, majd a király ő Felsége debreczeni látogatása alkalmával az egyházker. küldöttség fogadtatásának és a főiskolát ért magas látogatásnak részleteiről, a gönczi ünnepélyről, — s ezek után a közgyűlést megnyitottnak nyilvánította. A királylátogatás és a gönczi ünnepély emléke a közgyűlési jegyzőkönyvben meg fog örökíttetni. Igazoltatván a tagok, jegyzőkönyvileg megörökítetik az elhalt ág. ev. püspökök halála, üdvözöltetnek a testvér-felekezett újonnan választott püspökei, valamint Beöthy Zs. dunántúli ev. ref. egyházker. főjegyző is, 50 éves jubileuma alkalmából. Majd több küldöttség kijelöltetvén, a közigazgatási ügyek tárgyalására került a sor.

Mindenekelőtt felolvastatott a lelkész-képességi vizsgákról szóló küldöttségi jelentés. Ennek lényegét újdonsági rovatunkban közöljük. A vizsgát tett atyafiakat az egyházi elnök úr szép beszéddel bocsátotta ki igehirdetői pályájokra. Majd a tanítóképességi vizsgákról való jelentés olvastatott fel. Püspök úrnak az egyházkerület anyagi és szellemi állapotáról való jelentése jegyzőkönyvbe vétetik. Elfogadtatott a küldöttségi-leg megállapított egyházker. költségvetés.

Az Andaházi-Szilágyi nevelő-intézetre vonatkozólag az egyházkerületi közgyűlés elfogadta az ezen intézet gondnoka számadása vizsgálásával megbízott küldöttségnek az intézeti gondnokkal egyetértőleg tett amaz indítványát, hogy miután az intézet vagyoni állása ezt igen könnyen megbírja s erre az intézet helyiséggel is rendelkezik: a jövő 189¹/₂-ik iskolai évben még két növendék befogadására az előintézkedések tétessenek meg. E szerint tehát a jövő iskolai évben már ez inté-

zetnek áldását 12 növendék fogja élvezni. Érdekes volt az énekeskönyv ügyében munkálkodó küldöttség jelentése, melyet lehetőleg közelebb egész terjedelmében közlünk.

Olvastatott a közalapi segély-kérvényekről, majd az államszegély-kérvényekről az esperesi kar véleményes jelentése. E szerint közalapi segély érdekében benyújtott 239 kérvény, ebből 127 egyház kér 53,822 frt 26 krt, 112 lelkész 22,779 frtot, együtt 239 folyamodó 76,601 frt 26 krt. Az egyházmegyék véleménye szerint a 127 egyháznak 31,202 frt, a 112 lelkésznek 14,850 frt, együtt 46,052 frt volna kiadandó. Az esperesi kar, a kérvények átvizsgálása után 101 egyházat 11,670 frt, 107 lelkészt 10,880 frt, együtt 208 folyamodót 22,550 frt segélyre ajánl egyházkerületi közgyűlésünk által a főt. és mélt. konventhez. Az esperesi javaslat elfogadtatván, miután több kérvény főképp alaki hiány miatt visszavetett, segélyezésre a következő egyházak és lelkészek ajánltnak:

Egyházak. I. A szabolcs-hajdúvidéki egyházmegyéből: Budai-Ábrány 80, H.-Dorog 80, Nagyalva 100, Nyír-Acsád 100, Tiszalök 200 frt. II. Békésbányai e. m.: B.-Sámson 150, Földeák 150, Fűzes 60, N.-Szredistye 100, Orosháza 100, Ref.-Kovács háza 150, Resiczabánya 200, Szkulya 100 frt. III. Beregi e. m.: Bene 100, Bereg-Som 150, Borzsova 80, Búcsú 150, Csetfalva 100, Geese 100, Hete 150, Kigyós 150, Kis-Lónya 100, Macsola 150, Makkos-Jánosi 150, Márokpapi 150, Ref.-Ujfalu 100, Surány 100, T.-Kerecseny 200, Zápszony 100 frt. IV. Bihari e. m.: Fugyi 100, F.-Vásárhely 100, N.-Szántó 100, Pelbárthida 200 frt. V. Debreczeni e. m.: F. A. Józsa 100, M.-Pályi 200 frt. VI. Érmelléki e. m.: Alsó-Ábrány 200, Ér-Tarcsa 150, Gálos-Petri 150, Kóly 150, Mónus-Petri 100, Poklostelek 100 frt. VII. Felső-szabolcsi e. m.: Demeccser 150, Encsencs 150, Gyüre 150, Kótaj 150, Lórántháza 50, N.-Varsány 150, Rohod 150, Székely 50, Téth 150 frt. VIII. H.-N.-kunsági e. m.: Rákóczy 150, Tisza-Ugh 150 frt. IX. M.-ugocsai e. m.: Akli 100, Fancsika 80, Fekete-Ardó 100, Feketepatak 80, Gödényháza 80, N.-Tarna 60, Nevetlenfalva 100, Péterfalva 100, Salánk 100 frt. X. N.-bányai e. m.: Apahegy 100, Dobrács-Apáthi 100, Kis-Kóles 100, Magos-Liget 100, N.-Hodos 100, Pettyén 150, Szamos-Kóród 100 frt. XI. N.-károlyi e. m.: Bere 100, Domahida 150, Ilk 100, Iriny 150, Kaplony 100, Király-Darócz 150, Kr.-Sz.-Miklós 80, Ó-Pályi 150, Papos 100, Parasznya 100, Szaniszló 100 frt. XII. N.-szalontai e. m.: Csermő 100, Ménes-Györök 200, Pankóta 100, Szentleányfalva 70, Szintye 75 frt. XIII. Szatmári e. m.: Angyalos 100, Császló 100, Cs.-Ujfalu 80, Dara 100, Gyügye 80, Hermánszeg 80, Jánk 100, Komlódtótfalu 75, Rápólt 100, Riese 80, Szamos-Becs 100, Szamos-Ujlak 100, Ura 150, Zsarolyán 150, Vámos-Oroszi 200 frt.

Lelkészek. I. Alsó-szabolcs-hajdúvidéki e. m.: Fodor Bénéiamin, hajdúdorogi lelkész 100, Kiss Sándor, b.-ábrányi lévita 50, Nagy József, mártonfalvai lévita 50 frt. II. Békésbányai e. m.: Dankó Géza, módoscsávosi lévita 200, Kódi Márton, orosházai l. 80, Nagy Bertalan, szkulyai l. 80, Somogyi Lajos, sámsoni l. 80, Veres István, fűzesi lévita 80 frt. III. Beregi e. m.: Id. Balajthy István, asztélyi l. 100, Batta Ferdinánd, n.-bégányi l. 150, Bereczky János, hetei l. 150, Darcsi Miklós, borzsovai l. 50, Dávid Lajos, berei l. 50, Deli Tamás, tivadari l. 50, Dajka Ignác, haranglábi l. 100, Görömbey Pál, halábori l. 50, Jászter József, makkosjánosi l. 80, Kiss Péter, kigyósi l. 100, Kölcsey Zsigmond, csetfalvai 150, Lánicz József,

márokpapi 150, Miklós József, geesei l. 150, Nemes Ferencz, búcsui l. 80, Péter Sándor, zápszonyi l. 150, Peterdi Pál, surányi l. 150, Tariska Lajos, ba'azséri l. 100, Vajas Sándor, tákosi l. 80 frt. IV. Bihari e. m.: Bokros Benedek, h.-k.-száldobágyi lelkész 150, Matólesi János, darvasi l. 150, Szokolay József, p.-ujlaki l. 100, Váry János, körös-n.-révi l. 100 frt. V. Debreczeni e. m.: Bészler Imre, vértesi l. 200 frt. VI. Érmelléki e. m.: Balogh Imre, kéczi lelkész 50, Bán Sándor, szentjobbi l. 100, Id. Csécsi Nagy Imre, éradonyi l. 120, Csuka Ferencz, apátkereszturi l. 100, Egeressy Imre, kólyi l. 50, Fazekas Mihály, g.-petrii l. 120, Kalas István, értarcsai l. 100, Lénárt Péter, ujlétai l. 100, Mólnár Mihály, felsőábrányi l. 100, Sipos János, tóti l. 50, K. Szabó József, alsóábrányi l. 100, Ungváry Gyula, poklosteleki l. 50 frt. VII. Felső-szabolcsi e. m.: Árokháti Béla, gyürei lelkész 80, Bakos Kálmán, orosi l. 100, Bakos Pál, szakolyi l. 50, Balogh Ferencz, demecseri l. 50, Baresa Endre, kékcsei l. 100, Bekény János, kopácsapáti l. 50, Csatáry Zsigmond, sényői l. 100, Fekesházy Gyula, n.-varsányi l. 150, G. Nagy Lajos, encsencsi l. 150, Görömbei István, cs.-kenézi l. 100, Kajati Mihály, tassi l. 100, Molnár Mihály, vajai l. 80, Nagy István, mogyorósi l. 150, Nemes István, petneházai l. 100, Nemes Menyhért, székelyi l. 80, Pásztor István, kállósemlyeni l. 100, Porzolt Ádám, t.-sztmártoni l. 100, Ujlaki Lajos, benki l. 50 frt. VIII. Heves-nagykunsági e. m.: Egy kérvényező sincs. IX. M.-ugocsai e. m.: Baktai Áron, n.-tarnai lelkész 100, Biki Ferencz, gyulai l. 80, Deák Mihály, t.-keresztúri l. 100, Gönczi Dániel, forgolányi ny. l. 100, Györfy Ede, gödényháza l. 80, Máté László, salánki l. 150, Sárkány Lajos, f.-ardói l. 80, Szabó József, péterfalvai l. 150, Szekeres Sándor, forgolányi l. 80 frt. X. N.-Bányai e. m.: Balajthy Károly, n.-kóródi lelkész 100, Barkász Albert, méhtekei l. 150, Barkász Bálint, józsefházai l. 100, Bartha Mór, apai l. 150, Bodor Pál, tisztabereki l. 100, Hajdú Albert, udvarii l. 150, Hajdú Zsigmond, batizi l. 150, Kürthy Károly, garbólezi l. 80, Melegh Albert, kőszegremetei l. 150, Nagy Károly, vámfalui l. 100, Papolci Károly, szatmárhegyi l. 100, Pásztor István, magosligeti l. 100 frt. XI. N.-károlyi e. m.: Kalmár Ferencz, kr.-sztmiklósi lelkész 80, Kéri Pál, paposi l. 150, Kiss Lajos, kaplonyi l. 80, Lányi Kálmán, hodászi l. 80, Lengyel Pál, kismajtényi l. 100, Nagy Károly, dengelegi l. 100, Szabó Menyhért, gebei l. 80, Tukacs Albert, homahidai l. 100, Túróczy Gyula, parasznai l. 100 frt. XII. N.-szalontai e. m.: Egy kérvényező sincs. XIII. Szatmári e. m.: Béteky Gyula, császlói lelkész 80, Csépké Péter, ricsei l. 80, Domján Pál, szamosbecsi l. 100, Ferenczi Imre, darai l. 100, Gönczy Sándor, tyukodi l. 100, Jakab Antal, penyigei l. 100, Losonczy Gusztáv, k.-tótfalvi l. 100, Móríczy Károly, gyügyei l. 150, Nagy Bernát, czégény-dányádi l. 100, Nyiri Gyula, rapóti l. 150, Osváth Pál, zsarolyáni l. 100, Pásztor Lajos, angyalosi l. 100, Pótor Dániel, szamosujlaki l. 100, Szabó Elek, jándi l. 80, Szabó Lajos, urai l. 80, Szeőke József, mándi l. 100 frt.

Mint mondtuk, több kérvény alaki hiány miatt visszautasított. M.-Kászeny, S.-Oroszi, T.-Szalka, Uj Dávidháza, Ér-Adony, Uj Léta, Mihálydi, Ó Fehértó, Hosszúmező, Rozsály, Gebe, Mérc, Sonkád, Nagy-Szőllős pedig tőkesegély kérésére utasítottak Ács Endre, Csepelyi Menyhért, Háger Miklós és Kecskeméti Lajos lelkészekkel együtt.

A rendkívüli államszegélyért beadott 76 kérvény, 13 egyháztól, 28 lelkésztől és 36 tanítótól. A kiosztható összeg 1550 frtra megy. Ez összegből az esperesi kar elfogadott

véleménye alapján az egyházak 25—25, a lelkészek és tanítók 22—22 frt segélyben részesítettek. Segélyeztetek már I. Alsó-szabolcs-hajdúvidéki egyházmegyéből: Nincs kérvényező. II. Békésbányai e. m.: Páncsovai egyh. 25, Sós Zsigmond, volt kovácsházi tanító. 22 frt. III. Beregi e. m.: Hetenyi egyh. 25, Kölcsey Zsigmond, csetfalvai l. 22, Miklós József, gecsei l. 22. Péter Sándor, zápszonyi l. 22, Csürke József, hetenyi t. 22, Filep Mihály, fejtércei t. 22, Hé Lajos, nyug. t. 22 frt. IV. Bihari e. m.: N.-szántói egyh. 25, Pelbárhidai egyh. 25, Bokros Benedek, h.-k.-száldobágyi l. 22, Boor Károly, pósalaki t. 22 frt. V. Debreczeni e. m.: Nincs kérvényező. VI. Érmelléki e. m.: Bán Sándor, sztjobbi l. 22, Csuka Ferencz, apátkeresztúri l. 22, k. Szabó József, a.-ábrányi l. 22, Bedő József, f.-ábrányi t. 22, Juhász János, sztjobbi t. 22, Képes Ignác, apátkeresztúri t. 22, Pálfi Miklós, érmihályfalvai t. 22, Sárközi Gábor, érsemlyéni t. 22, Seres János, b.-félegyházi t. 22. Szatmári János, monuspetri t. 22, Vida Ferencz, éradonyi t. 22 frt. VII. Felső-szabolcsi e. m.: Gyulaji egyh. 25, Balogh Ferencz, deveseri l. 22, Görömbei István, cs.-kenézi l. 22, Nagy Lajos, encsencsi l. 22, Nemes István, petneházi l. 22, Bíró Sándor, kércsi t. 22, Gyüre János, t.-pálcza t. 22, Kiss József, székelyi t. 22, Kocsár Ferencz, rohodi t. 22, Szabó Imre, mogyorósi t. 22, Szentpéteri István, ramocsai t. 22, Szombathy Imre, jákói t. 22 frt. VIII. Heves-nagykunsági e. m.: Nincs kérvényező. IX. Máramaros-ugocsai e. m.: Deák Mihály, t.-keresztúri l. 22, Máté László, salánki l. 22, Nagy Menyhért, nyug. l. 22 frt. X. Nagybányai e. m.: Kispaleskei egyh. 25, Udvarii egyh. 25, Gál Péter, sárközi l. 22, Szikszai János, lázárói l. 22 frt. XI. Nagykárolyi e. m.: Parasznai egyh. 25, Túróczy Gyula, parasznai l. 22, Kocsár Imre, gebei t. 22, Óbis Ferencz, domahidai t. 22, Takács Ferencz, irinyi t. 22 frt. XII. Nagyszalontai e. m.: Szöcs Imre, bélzerindi l. 22, Aranyi Lázár, borossebesi t. 22 frt. XIII. Szatmári e. m.: Békéteki Gyula, császlói l. 22, Gönczi Sándor, tyukodi l. 22, Losonczy Gusztáv, tótfalui l. 22, Móricz Károly, gyügyei l. 22, Nyiri Gyula, rápolti l. 22, Pótor Dániel, szamosújlaki l. 22, Sárközi Ignác, p.-daróczi l. 22, Szilágyi József, sályi l. 22, Szabó Lajos, urai segédlelk.-tanító 22, Dudás Dániel, szamosbecsi t. 22, Hajdú Sándor, n.-ari t. 22, Lukács Árpád, n.-szekeresi t. 22, Maklári József, sonkádi t. 22, Melegh Károly, kömörői t. 22, Papp József, szamosújlaki t. 22, Peres János, k.-tótfalui t. 22, Váczai István, rápolti t. 22 frt.

Referens.

K ü l f ö l d.

A cseh református egyház köréből.*)

A cseh tartományi gyűlésnek ismeretes tavalyi novemberi ülése, a hol a katolikus főpapság Husst ismét eretneknek nyilvánította s a hol ifj. Schwarzenberg Károly herceg a hussitákat „gyilkos és gyújtogató bandának“ nevezte, — fölébresztette a cseh népben a XV. századi nagy reformatiói kor emlékeztétét. E párt ki akarta hagyni a nagy cseh reformátor

*) Ajánljuk e cikket olvasóink érdeklődő figyelmébe. A „Dunántúli Prot. Lap“ megemlékezett a Prágában felállítandó Huss-szoborról s ajánlotta az arra való adakozást híveink figyelmébe. Minket is melegen érdekelvén ezen ügy, érintkezésbe léptünk a cseh ref. egyház egyik előkelő lelkészével s az ő leveléből állította össze lapunk egy munkatársa ezen cikk adatait. Szerk.

és író nevét a többi hazai nagy férfiak közül, a kiknek táblái az újonnan felépített prágai nemzeti muzeumot ékesítik. Egy ide vonatkozó interpelláció a cseh tartományi gyűlésen a nov. 25-iki viharos jelenetet vonta maga után, mely alkalmat adott arra, hogy gyűjtések indultak meg azon czélból, hogy Hussnak Prágában méltó emlékszóbor emeltessek.

Ezen gyűjtéseknek nagyszerű eredménye — eddig már több mint 60,000 frt gyűlt össze — fölkellette Magyarország prot. egyházi köreinek figyelmét. A Dunántúli Prot. Lap pendíté meg legelőször azt az eszmét, hogy „bizony szép volna, ha a magyar prot. egyház köréből is akadna egy-egy adakozó, ki ezen magyarországi prot. egyházunkra nézve is nagy jelentőségű reformátornak emlékét egy kis adománynyal megtisztelné“.

Azon élénk mozgalom, mely a mult évi nov. 25. óta az egész cseh nemzetet lázba hozta, világosan mutatja, hogy Csehországban a külső nyugodt katolikus lepel alatt még sok meleg hamu és hussita szikra izzik. Roppant nagy az ellentét azon népnek multja között, mely a ker. egyháztörténetnek egy Husst, Chelciczkyt és a cseh-morva testvérek híres felekeztét adta és azon szomorú jelen között, mely a fehérhegyi csatával (1619) kezdődik, a mikor a katolikus ellenreformatió Csehországban fegyverhatalommal végrehajtatott, a melynek következménye volt az egész cseh nemesség és az egész értelmiség elvesztése s az előbb oly dicső királyság megdöntése. Ez az ellentét manapság mindinkább élesebbé lesz és annál jobban fog élesedni, minél inkább növekszik a cseh nép szellemi élete belerőben és önállóságban. Kétségen kívül áll, hogy Csehország királyi fővárosát méltó Huss-szóbor fogja ékesíteni. És ez az emlékszóbor jövőre emlékül szolgálhat arra nézve, hogy a felvilágosodott cseh nép mily nagy szolgaságban nyögött eddig a római curiának erőszakolt uralma alatt. **y.**

(Vége köv.)

Irodalom.

Az illetéktelen keresztelések kérdése. Irta Philater. Budapest. Kőkai könyvkereskedése. Ára bérmentve 35 kr.

E czím alatt vettünk egy 64 oldalra terjedő kis füzetet, melyet ezen országos kérdés iránt érdeklődő olvasóink figyelmébe melegen ajánljuk. Szerző, a mint bevezető sorokban szerényen nyilatkozik, „a fontos kérdés fejtegetésére s elbírálására magát egyebeknél hivatottabbnak nem gondolja ugyan“, mégis tútesz ezen kérdéssel foglalkozó sok vértezett lovagon, ki, mint: „a nagy cseh . . . tánczol nagy lovával . . . káromkodik csunyán“. Szerzőnk e kérdést, mely mélyen behat a felekeztéki érdekek és érzékenységek szálai közé, — kellő higgadsággal és alapossággal tárgyalja, s e mellett oly világos nyelven, mely munkáját vonzóvá teszi. Vizsgálódásának eredményét a következőkben véljük röviden előadhatni.

A hitfelekezetek egymáshoz való viszonyainak szabályozása illetékesen csupán az államhatalom által történhetik. A hol a többség a merev dogmai álláspontra helyezkedik s a többi hitfelekezeteket még az égi üdvöből is kizártaknak tekint: e viszony a kisebbségben levő egyházak sérelmével szokott szabályozást nyerni. Példa reá hazánk, melynek törvényhozása a kiváltságolás elvének alkalmazásával egyszerre nem szakíthatott; de egymásután tágította a nyomás alatt tartott hitfelekezetek kötelekeit s lépésről-lépésre közeledett a viszo-

nosság és egyenjogúság elveinek alkalmazásához. Az 1791. XXVI., 1843—4. III. és 1848. XX. t. cz. története igazolja ezt. Az 1790. év előtti országgyűléseknek többnyire clausulás vallásügyi törvényei homályt vetnek történetünkre.

Miután vannak az egyházi férfiak között többen, kik dogmákra s kánonjogi szabályokra hivatkozva, az 1868. LIII. t. cikket magukra nézve nem létezőnek kívánják tekinteni és így kétségbe vonják az államnak jogosultságát is arra nézve, hogy e tárgyban törvényhozás útján intézkedhessék: elsőben is e kérdést veti fel szerzőnk, a nev. t. cz. 12. §-ának intézkedése jogos-e? Ugy találja, hogy mikor a törvény úgy intézkedett, hogy a vegyes házasságok csak r. kath. lelkész előtt voltak köthetők és a mikor az azokból származott gyermekek, ha az apa r. kath. vallású volt, mindnyájan ennek vallását követték, ha pedig az anya volt r. kath. vallású, csak a fiúgyermek követhették apjuk vallását: sem Rómában, sem Esztergomban, sem a vidéki esperességi gyűléseken nem vonták kétségbe az államnak e tekintetben törvényhozási jogosultságát. A kiknek a szabályozás helyessége ellen van kifogásuk, ezeknek azt válaszolja, hogy az a módozat, mikép a vegyes házasságbeli gyermekek vallását magok a szülék határozzák meg, valamint a másik, hogy azok mindnyájan az apa vallását kövessék (mert az anya vallását ekként előnyösíteni aligha kívánta volna bárki is), kétségkívül több nehézséget vont volna maga után, mint a törvényben megállapított harmadik, mely szerint t. i. a fiú az apa, a leány az anya vallását kövesse. — Gyakorlati példákkal világosítja fel szerzőnk, annak a viszálynak káros voltát, mely az első esetben a még meg sem született gyermek vallása felett törne ki a szülék és hozzátartozóik között; a második esetben pedig nagy lélektani ismerettel mutat reá a szegény anya helyzetére, a ki vallására nézve egészen elszigetelten érezné magát családjá körében még leányai között is. Valójában, a vallásukhoz ragaszkodó házastársaknál minden gyermek születésével ismét és ismét megújulhatna a hitfelekezeti versengés és viszály. Hát még mennyi casuistikus kérdés merülhetne fel a végrehajtásnál: a házasság előtt vagy után, vagy egyszermindenkorra, vagy esetről-esetre határozottnak-e a szülék gyermekeik vallása felett; az egyezvényt minő törvényes alakba kell önteni, ki előtt; s ha az ily szerződés fogantatását a felek együttesen, vagy egyikök utóbb mégis meg akarná hiúsítani? stb. Valójában, szól szerző, — ha már az állam törvényhozásának a vegyes házasságbeli gyermekek vallására nézve bele kellett szólnia, helyesebb intézkedést nem tehetett volna, mint a mi az 1868. 53. t. cz. 12. §-ában foglaltatik.

A IV. sz. alatt a törvény fogantatának fennakadását kutatván, azon „múlasztást“, melyet a törvényhozásnak sokan azért rónak fel, mert a 12. §. sanctiójáról nem intézkedett, azal védí, hogy a nép erkölcsi vezetésére hivatott lelkészi testületéről a törvény tiszteletének oly mértéke csakugyan föltételezhető vala, hogy a törvényt egyenes büntetés megszába nélkül is meg fogja tartani. Ha a lelkészek — úgymond — nem kapnak az elkeresztelhetés esetein: alig van törvényünk, mely annyira átment volna a nép vérebe és gondolkozásába, mint az 1868. LIII. t. cz. 12. §-a, s az minden büntető törvény hozatala nélkül is fogantatást nyert volna.

A papság magatartását a 12. §. irányában tárgyalja azután s éles megfigyeléssel ismerteti mind a klerus, mind a prot. papság eljárását. Sajnálja, hogy úgy a protestánsok, mint a r. kath. püspöki kar nem tiltakoztak a felső bíróság dogmatizá-

lása ellen (soproni eset). A prot. csendes hallgatását még csak ki tudja némileg magyarázni; de a klerus hallgatagsága annyival inkább meglepő, mert újabb időben Esztergomból Róma felől jövő olyan nyilatkozatot is olvashattunk, hogy a keresztelés a megkeresztelt egyénnek egyszersmind hitfelekezeti jellegű bevétele az egyházba. Csodálkozni lehet, jegyzi meg szerző is, hogy a kereszttség dogmái hatályára nézve a magyarországi klerus még az 1881. évben homályban lehetett és hogy erre nézve csak akkor emelkedhetett bizonyosságra, midőn Rómából felvilágosítást és útbaigazítást nyert.

Szerző úgy vélekedik, hogy az illetéktelen keresztelések kérdése sem az eddigi törvényekkel, sem az eddigi miniszteri rendeletekkel befejezést nem nyert és hogy azt a februáriusi rendelet sem lesz képes véglegesen tisztázni. Novelláris törvényre van szükség, még pedig olyan világos és határozott értelmű törvényre, mely egyenesen az illetéktelen keresztelést vesse tilalom alá. Nem kell ezen kifejezésnek a törvény szövegébe való felvételétől idegenkedni s talán azt ide-oda magyarázható szavak burkába rejteni; mert az eddigi bajoknak is egy nagy részben az volt szülő oka, hogy a törvény kerülte azon kifejezést s csak valláskövetésről és vallásra való átvételről s nem illetéktelen keresztelésről szól.

Ajánljuk e kis füzetet az érdeklődők figyelmébe; prot. papságunknak e kérdésben követett eljárása híven lévén benne feltüntetve, lélekiemelő önérettel mondhatjuk el, hogy mi protestánsok a viszonzóság és egyenlőség elvének hódoló állam törvényhozása előtt mostan is készséggel hajlottunk meg — sanctió nélkül is.

(—CS—R.)

Keresztjén Egyháztörténelem. Negyedik korszak. Második rész. A XVIII. és XIX. század főbb eseményei. Irta Balogh Ferencz, a theol. akadémiá egyik tanára a debreczeni ref. kollegiumban V. füzet. Debreczen. Harmathy Pál kiadása. Csáthy Ferencz és társa bizománya. 1890.

Balogh Ferencz, debreczeni theologiai akadémiánk tudós tanára e füzettel befejezte egyháztörténelmi nagy munkáját. E füzetben, mely az egész mű sorában a 159—182. §-okat 95 lapon tárgyalja, a legújabb kor egyháztörténelmi nagy mozgalmának ismeretébe vezeti be az olvasókat. Egy cikket közöltünk már mutatónyul lapunkban e műből, s azon mutatónyulból mindenki kiolvashatta, hogy mily óriási tanulmányon, fáradságos utánjárásán épülhetett föl e munka. Egyháztörténetet írni, a történelmi események hullámaiból a legkiemelkedőbbeket feltüntetni, egyáltalában nagyon nehéz dolog, s művészi kézre, erős kritikai tehetségre van annak föltétlen szüksége, a ki a legújabb kor történetének megírására vállalkozik. Foglalkozik e mű a pápasággal, a pápaság újabbkori történetével, a római katholicismus harcaival, megismerteti az újabb szerzetrendeket, a poroszországi uniót, a belmissiói törekvéseket s elvezérel Németalföldre, Morvaországba, Angliába, Skóciába, Svájcba, Franciaországba és Oroszországba s mindenütt feltünteti az újabb kort mozgató vallásos elmék fejlődését. Teszi pedig ezt oly modorban, hogy művét nemcsak a szakember használhatja, de élvezheti és tanulmányozhatja azt bármely művelt ember is, ki a jelenkor nagy kérdéseit teljesen át akarja érteni. Mindenesetre nagy kár, hogy a Végszó szavai szerint is tekintettel kellett lennie a t. szerzőnek az eléje kiszabott tér szűk voltára s csak a „főbb eseményeket“ fűzhetette egymásutánba; hogy mellőzni volt kénytelen a kisebb vagy nem-ve-

zernemzetek egyházi mozgalmait s hogy nem adhatta a hazai katholicismus és protestantismus újabb történetét sem. Kifogásoljuk továbbá a kiadás igen kevésbé díszes voltát, a mit természetesen a kiadó rovására írunk föl. Ilyen mű, mely a magyar theologiai irodalomban oly előkelő helyet van hivatva elfoglalni, nem olyan papirt, s nem olyan nyomást érdemel, a minőre azt Kutasi nyomatta. Ezeket egy második kiadás alkalmával igyekezzék a t. szerző úr segíteni. Sok igaz van abban a mondásban, hogy „forma dat esse rei“.

Károlyi Gáspár élet- és jellemrajza. Irta S. Szabó József naprágyi ev. ref. lelkész. Ára 20 kr. Sárospatak. Nyomtatta Steinfeld B. az ev. ref. főiskola betűivel. 1890.

Mint tudjuk, Naprágy költői lelkű, ifjú lelkésze, lapunknak is ismert nevű munkatársa, olvasta fel a gönczi emlékünnepen a Károlyi Gáspár életét és jellemét rajzoló, 12 darab aranynyal jutalmazott pályaművét. A felolvasás s maga a munka általános tetszésben részesült. Most megjelent az, elől a Károlyi szobor fametszetű képével, 29 lapon. Szerző a Károlyira vonatkozó kevés számú élet- és jellemrajzi adatokat igen szépen használta föl s azon célját, hogy lehetőleg tökéletes képet nyújtson az „istenes vén ember“-ről, el is érte. A füzetke tartalma következő: Előszó. I. Károlyi születése és neveltetése. II. Göncz reformálása és iskolája. III. Károlyi első irodalmi fellépése s papi buzgósága. IV. Károlyi esperes lesz. V. Károlyi a zsinatokon. VI. Károlyi otthon. VII. Károlyi mint bibliafordító. VIII. Károlyi halála s bibliájának sorsa. Ajánljuk ez olcsó füzetet, melynek tiszta jövedelme a Károlyi-alap növelésére fordíttatik, a lelkész és tanító urak s általok általában híveink figyelmébe. Megérdemli a nagy bibliafordító, hogy életét s jellemét minden ref. egyháztag megismerje. Megrendelhető a füzet a „Sárospataki Lapok“ szerkesztőségénél s esetleg magánál a szerzőnél is (Naprágy, Gömörm., u. p. Kelemér). Szeretettel s örömmel ajánljuk.

A neveléstudomány kézikönyve. Irta Felmér Lajos. Második javított kiadás. Budapest. Eggenberger-féle könyvkereskedés bizománya. Kolozsvár. Szerző saját kiadása. Ajtai K. Albert könyvnyomdája. Ára 5 frt. Egyenesen a szerzőnél rendelve meg 4 frt 30 kr. Nem volt alkalmunk e nagy értékű munkát első kiadásában ismertetni. Most azonban mielőbb sort kerítünk lehetőleg tüzetes ismertetésére.

Egyházi beszéd. Irta és elmondta: Kecskeméti Ferencz ev. ref. lelkész, Békésen. Ezen alapígéről: Ján. V. 39. „Tudakozzátok az Írásokat, mert néktek úgy tetszik, hogy azokban örök életetek vagyon és azok, a melyek én rólam bizonyosságot tesznek“, — külön füzetkében 12 lapon egy minden ízében keresztyéni érzelemre és értelemre valló egyházi beszéd jelent meg, mely a szép szöveget teljes egészében kimeríti, alkalmazza. Gratulálunk a gyülekezetnek, mely ilyen lelki eledellel tápláltatik s áldást kérünk Istentől a buzgó igehirdető lelkész, Békés ifjú lelkészének munkájára.

A Coccejánismus története. Tanulmány a protestáns theologia multjából. Theol. magántanári vizsgálatra írta Zoványi Jenő. Budapest, Hornyánszky V. könyvnyomdája. Ára 1 frt 50 kr. A nagy érdekű munkát szakértő toll fogja lapunkban ismertetni.

Vaday József békési tanító, az elemi népiskola III. és IV. osztálya számára Természetrájzot írt, A mintegy 18 lapra terjedő füzet írásánál szerzőnek féccélja az volt, hogy e munka a tiszántúli ref. egyházkerület tantervéhez egészen illő és a legnépesebb iskolában is alkalmazható legyen; továbbá hogy benne sem több, sem kevesebb ne legyen, mint a mennyit az illető osztályú gyermek kezébe épenséggel adni kell. Ezen eljárást paedagogiai elvek indokolják. Különben a szerző, kihez megkeresések Békésre intézendők, tudomásunk szerint a szegény gyermekek ellátására elegendő ingyenpéldányt küld. A füzetet a „Corvina“ nyomda csinosan állította ki. Ára 10 kr. Egyébiránt e könyvecskékről részletesebb bírálatot fogunk mielőbb közleni.

Földrajzi kézikönyv elemi iskolák számára. Pályadíjat nyert mű. Irta Kótai Lajos. A tiszántúli ev. ref. egyházkerület tulajdona. Ára kötve 20 kr. Kapható Debreczenben László Albert bizományosnál s általa minden könyvárusnál. Nyomatta Hornyánszky Viktor Budapesten. E kis mű, a gyermeki értelemhez mért egyszerű, világos nyelven ismerteti a Magyarországra vonatkozó földrajzi ismereteket. Megjegyezzük, hogy a bizományos az egyházak és tanítók részére tíz példánytól, a viszont elárúsítóknak ötven példánytól kezdve tíz százalék árengedményt köteles adni.

Az egyházi közigazgatás kézikönyve. Eötös Károly Lajos e nagyfontosságú művéből immár a II-ik kötet 14. 15-ik füzete jelent meg. E füzetek a középiskolákkal s az ezekre vonatkozó törvényzettek, egyházi rendtartások ismertetésével foglalkoznak.

Magyar írók élete és munkái. Id. Szinnyei József e hatalmas vállalatának eddig megjelent füzeteit ismertetvén, most is jelezzük, hogy a kezünk alatti legújabb, a 4-ik füzetben a Balogh-Bartha nevek közti magyar írók élete és munkáinak ismertetése áll. E füzetben egyházi és iskolai szempontból különösen Balogh Péter volt superintendensünk, Baltik Frigyes ág. ev. püspök, Bancsó Antal soproni theol. tanár, Barakonyi Kristóf böhöneyi ev. ref. lelkész, Baráth Ferencz pápai jogtanár és névtársa, a budapesti ev. ref. főgymnasiumi tanár, a meghalt Barla Szabó József visontai ev. ref. lelkész életének és munkáinak följegyzése érdekelt bennünket különösbbe. Ajánljuk e nagyfontosságú vállalatot olvasóink szíves figyelmébe és anyagi támogatásába.

Érdekes irodalmi vállalatot indított meg Debreczenben a „Debreczeni Ellenőr“ könyvkiadóhivatala. Ugyanis apró olcsó füzetekben jelenteti meg Vértési Arnoldnak, a szép próza mesterének, e minden ízében magyaros irányú s magyar szellemű írónak elbeszéléseit, hogy azok a nép minden rétegébe elhathassanak s olvashassák azokat azok is, a kiknek nincs annyi jövedelmük, hogy egy-egy könyvért forintokat adhassanak ki. És ha valamelyik írónak a művei alkalmasak s méltók arra, hogy az ország szívébe, a nép közé jussanak el, úgy az Vértési, mert az ő műveiből annyi magyaros szellem s meleg nemzeti érzelem sugárzik ki, mint kevés íróból, másrészt pedig a jó ízlés fejlesztésére s a nemes érzelmek ápolására kevés irodalmi mű hathat annyira, mint az ő tisztult, nemes érzéssel s az emberek szenvedései iránt érző, résztvevő szívvel s hivatott tollal írt elbeszélései. Méltók ezek

arra, hogy eljussanak a legbensőbb talajba: a nép szívébe, hisz ott ápolják a nemes érzéseket, az ízlést, a magyar szellemet. A sajtó alól már egy nagy csomó elbeszélés került ki, melyek mindegyike külön füzetet képez s terjedelméhez képest 5, 8, 10, 12, 20 krajczárért szerezhető meg. Különben a nagyszabású olesó füzetes vállalatnak: „Vértesi Arnold összes munkái népszerű kiadásá"-nak még egy más nagyon méltányolható cizéja is van, az, hogy a magyar olvasók megmenekedjenek attól a kényszerhelyzettől, hogy megtakarított filléreiket haszontalan rémregények és selejtes külföldi munkák mételety terjesztő füzeteire legyenek kénytelenek fordítani, mert elsőrangú magyar írónak, elismert jó műveihez fognak juthatni olesó pénzért. — Kapható Debreczenben a „Debreczeni Ellenőr“ könyvkiadóhivatalában és a haza összes könyvkereskedéseiben.

Különfélék.

Tiszántúli egyházkerületi közgyűlés. Az első napon tárgyalat ügyek főbbjeit fentebb külön cikkekben közöltük. Közérdekű tárgyai voltak még e napi gyűlésnek Szeremley Sámuelnek, a középiskolai felügyelő tanács elnökének, e tisztéről való lemondása. Különben Sz. úr arra kérte a közgyűlést, hogy ne intézkedjenek addig helyének betöltéséről, míg a felügyelő tanácsra vonatkozó indítványa le nem tárgyalatik. A közgyűlés ezt el is fogadta. Meghatva fogadta aztán a közgyűlés Thót Ferencz bölesészeti tanárnak hivataláról való lemondását, nyugdíjba vonulási szándékát. A 41 éven át hű és buzgó szolgálatban megöszült tanár érdekes vonásokban tüntette elő lemondó levelében a küzdelmeket, melyeken főleg az absolut korszak idején átment. Helye betöltésének módozatairól a tanügyi bizottság leend hivatala gondoskodni. A délutáni gyűlésen az Andaházy-Szilágyi intézetbe három üres helyre fölvettek Nagy Emil, Fényes Béla és Miskolczi Károly gymn. tanulók. A másnap tartott gyűlés kezdetén, az előző napi gyűlés jkönyvének hitelesítése után mindenekelőtt föleskettettek hivatalukra főiskolánk ifjú új tanárai, Sass Béla és Nagy Zsigmond, kik mindketten szép beszédben ajánlották föl magokat munkájokra. Egyházi elnök meleg szavakkal üdvözölte őket. Majd a tűzkárbiztosítási ügyben kinevezett küldöttség jelentése olvastatott. Most csak annyit, hogy majdnem két óra hosszai tartott vita után a közgyűlés többsége ismét a Fonciére biztosító Társasággal kötendő szerződés mellett foglalt állást.

Lelkészképeségi vizsgák. A folyó hó 20-án és 21-én Debreczenben tartott lelkészképeségi vizsgákra 28-an jelentkeztek, és pedig a második vizsgára 16-an, u. m. Szolnoki Gerzson konyári, Tóth István debreczeni, Pap Gusztáv h.-bőszörményi, Csapó Péter mohii segédlelkészek, Nagy Gyula főiskolai szenior, Holkó József sarkadi, Pap Lajos szentesi, Andorkó Sándor kakszentmártoni, Tabajdi József t.-inokai, Kassay Béla bárándi, Técsy József b.-gyulai, Pokoly József geszti, Póth József újverbázi, Török Imre felső-nyárádi, Bottyán Pál dobrács-apátii segédlelkészek, Jánosi Béla marosvásárhelyi gymn. vallástanár, — az első vizsgára pedig 12-en, u. m. Tóth József, Jakab János, Sziky Ádám, Gulyás János, Báthori Gábor, Ferenczi Imre, Mészáros Lajos, Kazai Gyula, Elekes Sándor, Kovács Gusztáv, Szathmári István, Nagy Lajos. E vizsgák eredménye a f. hó 23-án kezdődött egyházker. közgyűlés

előtt hirdettetett ki. E szerint különösen a 2-ik lelkészképeségi vizsga igen szépen sikerült, a mennyiben heten, u. m. Szolnoki Gerzson, Pap Gusztáv, Nagy Gyula, Kassay Béla, Pokoly József, Török Imre és Jánosi Béla kitűnő, — négyen, u. m. Tóth István, Csapó Péter, Holkó József és Póth József jeles, a többiek kielégítő eredménnyel tették le vizsgáikat. Az első lelkészképeségi vizsgát tevők közül minden tantárgyból kitűnő osztályjegyzéket Báthori Gábor és Mészáros Lajos, jeles osztályjegyzéket Kazai Gyula és Kovács Gusztáv kaptak, a többiek kielégítő osztályjegyzéket nyertek.

Harmincz éves tanári jubileum. A „Hódmezővásárhely“ f. hó 19-iki számából vesszük át a következő ujdonságot. Futó Mihály főgymnasiumi igazgató tiszteletére, 30 éves tanársága emlékére rendezett ünnepély f. hó 15-ikén délután tartatott a főgymnasium dísztermében. Az ünnepélyt rendező tanuló ifjak, mintha ebben is kedvében akartak volna járni szeretett igazgatójuknak, az ünnepély megtartására az iskolai szünidőt választották. S mintha attól tartottak volna, hogy a nyilvánosság nagyobb igénybe vételével a tanuló ifjúság háttérbe szorítottatik, csak az iskolai előljáróság és tanári kar tagjainak meghívására szorítottak. Pontban három óraker már teljes számban együtt voltak, s midőn a meghívott vendégek is megjelentek, a tanári szobában akkor is hivatalos teendőinek végzésében foglalatoskodó igazgatóért küldöttség ment. Az ünnepelt férfit néhány percz mulva a díszteremben megjelenvén, az iskolai énekkar „Éljen soká“ című szép énekével fogadtatott, melyet az egybegyűltek valamennyie is szívből többszörösen visszhangozott. Majd egy alkalmi darab eléneklése után Turgonyi Elemér VIII. oszt. tanuló kedves beszédje kíséretében, két VIII. oszt. tanuló, Técsy Gyula és Debreczeni Gy. igen díszes művű ezüst babérkoszorút emelt az ünnepelt férfit feje fölé s fejének megérintése után átadták az értékes koszorút, mint kiváló szeretetük zálogát és tanújelét. Az igazgató meghatottan köszönte meg az általa nem várt és nem remélt kitüntetését. A tanuló ifjúság ünnepélye ezután a Hymnus eléneklésével véget ért. Végre Szeremlei Sámuel az iskola fentartó egyház nevében üdvözölte melegen az ünnepeltet. Az ünnepély után a tanári kar tagjai a tanári szobába vonultak, hol tisztársai nevében Halmi János tanár üdvözölte a nagyérdemű igazgatót. — Eddig az ujdonság, melyhez mi csak annyit teszünk, hogy a lelkes embert, a buzgó, minden ízében, gondolatában és tettében igaz tanárt és igazgatót hazai református tanügyünk díszére, erőinek teljességében nagyon sokáig éltesse a jó Isten!

Népies vallásos és tanügyi lapok a békés-bánati egyházmegyében. A „Téli Ujság“ szerkesztője, Dr. Csécsy Miklós úr, segédszerkesztő gyanánt Buday János békési segédlelkészt urat vette az egyházmegyei lelkészegyesületi közgyűlés jóváhagyásával maga mellé. A tehetséges és munkás ifjú segédlelkész bizonyára egész lelkesedéssel fog buzogni e jó néplap még jobbá tételén. Isten segítse őt, a felelős szerkesztővel együtt szép munkájokban! — Hódmezővásárhelyen új tanügyi lap indult meg „Protestáns Tanító Lapja“ címmel, melynek programja következő. Küzdeni fog: a) a nyomorban sanyalódó protestáns tanítói kar anyagi és társadalmi helyzetének javításáért; b) egy, a mai kor- és szakkiváalomnak megfelelő szolgálati szabályzat alkotása és életbeléptetéséért; c) igyekezni fog a tanítótötelet munkásságát éleszteni, működésüket helyes irányba terelni, az által, hogy felszínre hoz mindent, a mi fonák és ferdeség s javasolja mindazt, a mi jó

és czélszerű; d) erős jog- és igazságérzettel vezéreltetve, ellenőrzi a hivatalos hatalom intézkedéseit s egyesek túlkapássaival szemben védeni fogja az ártatlanul és méltatlanul bántalmazott, üldözött tanítókat; e) küzdeni fog elvekkkel az elvekért s önzetlen lélekkel munkálkodni a protestáns, az egyetemes tanügynek javára. A program részleteit nincs szándékunk közölni, csak annyit jegyzünk föl, hogy e lap, úgy látszik, a minden áron elégtelenedők lapja akar lenni. Erre mutat hangja, egész előadási modora.

Nagy Frigyes, huszti lelkész temetése. Két számunkban is megemlékeztünk már a kitűnő lelkésznek haláláról, hoztuk bővebb nekrolóját is. Most beküldték hozzánk a „Máramaros“ szept. 24-iki számát, melyben Szikszay Zoltán m.-szigeti lelkész szentel az elhunyt férfiú emlékének kegyeletos, szép sorokat. E sorok alapján közöljük, hogy a szept. 21-iki temetés rendkívüli részvétellel folyt le. A koporsón 15 koszorú fektet, köztük egy a gyülekezet részéről. A háznál a dalárda énekelt, a templomban Szikszay Z. halotti beszédet, Bikky Ferencz gyulai lelkész búcsúztatót mondtak. A temetőben pedig Várady Gábor egyházm. gondnok tartott egy megható szép beszédet, mely így hangzott: „Mélyen tisztelt gyászoló gyülekezet! Nem lehet, hogy visszafojtsam keblemben a fájó érzélem szavát; nem lehet, hogy betegsége miatt e gyászszertartáson meg nem jelenhetett esperes-elnökségem nevében, úgy szintén az egyházmegyei többi tisztviselő társak s az egyházmegye minden tagja s a magam nevében is végbúcsút ne mondjak itt, e sírhant széléről, annak a hűn szeretett s feledhetlen tisztársunknak, a kit e koporsó takar. Nagy Frigyes egyházmegyénk páratlan buzgalmú, lélekösmeretes főjegyzője ember volt a szó valódi, a szó legnemesebb értelmében. Az ő szeretete soha el nem fogyott; miként az írás kívánja, ő mindent elszívott, mindent tűrt, ő hitt, remélt; nem kérkedett soha, az irigység, a fölfuvalkodás távol állottak lelkétől. Ő bírt mindazokkal az erényekkel, a melyek képessé tették őt arra, hogy az isteni Megváltó ígéinek nem csak hirdetője, hanem azoknak megtestesítője, apostola is legyen, s nem csak vonzon a szó erejével, hanem a nemes tettek, a nemes példák hatalmával hódítson is. Ő, — az én fogalmam szerint, — az emberi valódi nagyság muntaképe volt; tehát nem csak nevével fogva volt ő „Nagy“, hanem nagy volt ő erényeinél fogva is. Nem a világi hatalomban, nem a magas állásban, nem a külső csillogásban, nem is a szellemi fenségben vagy a lánglélekben nyilvánul a valódi nagyság. Nagy az, a ki az ő körét, legyen e kör kisebb, vagy nagyobb, teljesen betölti, mint tette ezt élete egész folyamán Nagy Frigyes. Nagy az, a ki embertársait szeretettel öleli keblére, önfeláldozólag, önzetlenül segít, tesz mindenütt, hol segíteni, tenni kell, mint cselekedte ezt az a férfiú, kit a halál oly gyorsan és oly kegyetlenül ragadt ki a mi körünkből. Nagy az a jó ember, a ki az írás szavai szerint, az ő szívének jó kincseiből hoz elő minden jót, mint gyakorolta ezt az az apostol, kinek sírját most keseregve álljuk körül. Siratjuk, méltán siratjuk őt, mert az a nagy űr, a melyet kidőlt okoz, sokáig lesz látható, érezhető és annak a veszteségnek érzete, mely az ő örökre eltávoztása miatt sujt bennünket, bizony sokáig nem fogja megtalálni a várt enyhületet. Egyházmegyénk egyik legkimagaslóbb, egyik legtiszteltebb, egyik legnépszerűbb, mert egyik legapostolibb alakját zárja kebelébe az a koporsó, a melyet könyeink áztatnak. — Hajoljunk meg mély hódolattal, kegyelettel azon férfiú sírja előtt, a ki mindig úgy cselekedett, a mint beszélt: nemesül,

keresztyéniesen, emberbarátilag; a ki úgy élt, mint a hogy meghalt: a lélekemelő, éltető szó fegyvereivel ajkain, az apostoli ihlet érzelmeivel szívében. Egész életét családjának, egyházának, vallásának, hazájának, embertársainak áldozva, a szent ügy szolgálatában, mint bátor katona a harcmezőn, a küzdelem hevében, az apostoli tiszt teljesítése közben halt el. Volt és nincs többé! de csak az alak az, a mely nincs többé, míg a lélek, a szellem, az örökké élni fog közöttünk!! Áldott legyen Nagy Frigyes emlékezete örökké!“ Ezután Sárközi Pál ügyvéd a huszti egyháztanács nevében vett igen szép búcsút a távozótól. Felhantolták a sírt s a nagy közönség eloszlott, vivén magával a keserű tudatot: hogy egy derék emberrel, egy buzgó munkással ismét szegényebbek vagyunk.

A debreczeni főiskolában tanuló növendékek száma. Lapunk okt. 4-iki számában közöltük, hogy 70 hittanhallgató, 111 joghallgató, 595 gymnasiumi tanuló, 114 tanítóképezdei növendék s 524 elemi iskolai gyermek tanulván főiskolánkban: 1414-re megy azon főiskolai tanulók létszáma, kik közvetlenül a mi iskolai hatóságaink vezetése alatt állanak. Ez adatokat most kipótoljuk azzal, hogy ugyancsak a mi főiskolánk falain belül van elhelyezve a reáliskolának 3 osztálya is, és pedig az I. osztály 71, a II. osztály 44, a III. osztály 34, együtt 149 növendékkal, kiket 13 tanár tanít, ide számítván a melléktantárgyak tanárait és a hitoktatókat is. Ugyancsak főiskolánkban tanulnak Debreczen sz. kir. város alsó fokú iparos iskolájának növendékei is. Ezen iparos iskoláról annak igazgatója, t. Dóczy Gedeon úr a következő adatokat volt szíves hozzánk juttatni: a III. oszt. A) csoportjában tanul 104, ebből csak rajzra jár 38, B) 91, ebből csak rajzra jár 29, C) 81, ebből csak rajzra jár 18, D) 79, ebből csak rajzra jár 14, a II. oszt. A) 61, ebből csak rajzra jár 2, B) 67, C) 59, D) 65, az I. oszt. A) 61, B) 50, C) 70, D) 62, E) 53. Az előkészítő oszt. A) 25, B) 36, C) 43. Az esti iskolába s rajzra jár 906. Csak rajzra jár 101. Az összes létszám 1007. Ez iparos iskolában tanít az igazgató vezetése alatt 14 segéddel együtt összesen 36 tanerő. Összegezvén most már ez újabban kimutatott növendékek számát a főiskolához közvetlenül tartozó intézetek növendékeinek számával, az 1414-gyel, kijő, hogy főiskolánk falain belül összesen 2570 ifjú és gyermek nyer oktatást.

A debreczeni evang. reform. főiskola akadémiai tanszakai tanrendje az 1890—91-ik iskolai év első felében. Előadó tanárok és tantárgyaik. A) A hittudományi szakban. Tóth Sámuel. Keresztyén hittan, heti 6 órán. Theologiai encyklopaedia (spec. coll.), h. 3 ó. Balogh Ferencz. Keresztyén egyháztörténelem, I. korszak, h. 3 ó., III. korszak, h. 3 ó. Dogmatörténelem, h. 3 ó. Csiky Lajos. Egyházi szónoklattan, h. 4 ó. Gyakorlati bibliamagyarázat, h. 2 ó. Szónoklati gyakorlatok, h. 2 ó. Keresztyén erkölcsstan, h. 4 ó. Erdős József. Bevezetés az új-szövetségbe, h. 3 ó. Új-szövetség magyarázata, h. 4 ó. Sass Béla. Hébernyelv elemei, h. 3 ó. Ó-szövetség magyarázata, h. 3 ó. Ó-szövetségi theologia, h. 3 ó. Ó-szövetség története, h. 2 ó. B) Jog- és államtudományi szakban. Buzás Pál. Nemzetgazdaságtan, h. 5 ó. Magyar pénzügyi jog, h. 5 ó. Magyar kereskedelmi és váltójog, h. 6 ó. Liszka Nándor. Alkotmányi és kormányzati politika, h. 5 ó. Magyar alkotmány és jogtörténet, h. 7 ó. Dr. Kovács Sándor. Római jog története és institúciói, h. 8 ó. Egyházjog, h. 7 ó., (mely órák közül 5 órán át a theologusok is hallgatják e tárgyat). Dr. Karsa István, ez évi akad. igazgató. Magyar magánjog, h. 5 ó. Peres és perenkívüli eljárás, h. 5 ó. Dr. Bacsoni

Lajos. Magyar közigazgatási jog, h. 6 ó. Államszámviteltan, h. 3 ó. Bevezetés a jog- és államtudományokba, h. 2 ó. Nemzetközi jog, h. 3 ó. Dr. Ozory István. Büntető jog, h. 5 ó. Osztrák polgári magán-jog, h. 6 ó. C) Bölcsészeti tudományokat előadó tanárok és tantárgyaik. Dr. Török József. Közegészségtan, h. 2 ó. Törvényszéki orvostan, h. 2 ó. Thót Ferencz. Alapbölcsészet és ismerettan, h. 4 ó. Jogbölcsészet, h. 6 ó. Ó- és középkori bölcsészet történelem, h. 4 ó. Osztlerlamm Ernő. Általános nevelés- és tanítástan, h. 3 ó. Balogh Ferencz. Angol nyelvtan, h. 3 ó. (kezdőknek). Angol mondat-tan, h. 2 ó. (haladóknak). Géresi Kálmán. A legújabb kor történelme 1830—1870-ig, h. 4 ó. Erdős József. Vallásbölcsészet, h. 3 ó. Ujszövetségi görög nyelv, h. 2 ó. Német nyelv és irodalom, h. 2 ó. Joó István. A vallástanítás módszertana, h. 1 ó. Kovács Lajos. A mennyiségtan módszertana, h. 1 ó. Dr. Öreg János. Francia nyelv (kezdőknek), h. 2 ó., (haladóknak) h. 2 ó. Mácsay Sándor. Egyházi és műéneklés, heti 2 órán.

Erdélyi egyházkerületünk. Vettük az erdélyi ev. ref. egyházkerület két főgondnoka (Bethlen Gábor gróf és Kuun Géza gróf) és négy egyházkerületi közgyűlési tag aláírásával az 1890. augusztus 13-án tartott értekezletnek „Felhívás“-át az erdélyi egyházkerület közgyűlési tagjaihoz egyházi alkotmányuk érdekében. „Súlyos és kellemetlen, de szent és kikerülhetetlen köteleesség érzetétől kényszerítve intézik szavaikat az Egyházkerületi közgyűlés tagjaihoz.“ — Majdnem négy oldalra terjedő nyomós tartalmú bevezetés után tér át a tulajdonképeni ügyre, mely felszólalás tárgyát képezi. Ezek egyike az egy milliós kölcsönügy. E felett úgy egyházi jogi, mint üzleti szempontból ítéletet mond. Kereken kimondja, s bennünket meg is győz a felől, hogy ez üzlet „a legnagyobb mértékben kockázatos bürzei üzlet.“ Nem kísérhetjük a 19 oldalra terjedő röpiratot minden szakaszában, de annak nyilvánítása előtt nem zárkozhatunk el, hogy noha a hírlapokban e sajnós ügyben megjelent közleményeket olvastuk is, és kerestük az igazgató tanács álláspontjának, eljárásának védelmére felhozható okokat; noha alkalmunk volt egyik tekintélyes tagjától az igazgató tanácsnak e kérdésben személyes információt is nyerni: bizony-bizony e felhívás olvasása alatt s után teljességgel nem vagyunk abban a helyzetben, hogy gratulálhatnánk a szerencsés (?) pénzügyi művelethez!! A legvérmesebb remények között tízezer forintba mehető nyereseményért az árfolyamcsökkenés vagy kamatláb-emelés bekövetkeztével előálló károsodás lesújtó, talán épen végpusztulással fenyegető veszélyének nem volna szabad kitenni az egyházkerületet, annak száz meg száz szegény egyházát, megannyi szegény papjával, tanítójával együtt. Hát még az egyházkerület belbékéje?? A felhívás borús sejtelme, hogy a kamatláb csak „mire e sorok napvilágot látnak, fel lehet emelve,“ már eddig is szomorúan beteljesedett. Frappánsul beigazolja a felhívás, hogy az igazgató tanácsnak csak javaslat előterjesztésére lett volna joga a kölcsönkötés ügyében a ker. gyűlés elébe, de nem az üzlet megkötésére. A felhívás másik tárgyát a n.-enyedi theologiai akadémia ügye képezi. Ismert dolog . . . Régen fájó seb . . . A novemberi egyházkerületi közgyűlés — melynek tárgyalásai elébe nagy érdekléssel nézünk — bizonyára bölcseséggel fog a kínos ügyekben intézkedni, határozatot hozni. — A füzetke Burekárdt Ágoston könyvnyomdájából került ki. Őszintén ajánljuk, hogy egyházi közügyeink terén működő férfaink

olvassák el elfogulatlanul, tanuljanak, okuljanak belőle, mert sok van abban olyan, a miből okulni lehet. (m. t.)

Károli Gáspár emléke. Dienes Balázs n.-dobosi lelkész úr egy híve részéről a Károli-féle szellemi emlékre 1 frtot, Kántor István saápi lelkész úr pedig egyháza hívei részéről a síremlékre 1 frt 60 krt, a szellemi emlékre 2 frtot, maga nevében pedig ugyancsak a szellemi emlékre 1 frtot küldtek be lapunkhoz. Bejött újabban nálunk a síremlékre 18 frt 84 kr, a szellemi emlékre 20 frt 70 kr, együtt 39 frt 54 kr. A Miskolcra már beküldött 650 frt 40 krral együtt a kettős célra 689 frt 94 kr gyűlt eddig lapunknál. Az újabban gyűlt összeg takarékpénztárban kamatozik. Szerkesztőség.

Szerk. posta. „M.-ugoccai egyházm. gyűlés“, „Felelet a tizenhárom lelkésznek“ cikkek, továbbá „Világhy“ röpiratának ismertetése s a jármii tudósítás jövő számban jönnek.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Pályázat

a *tisza-derzsi*, lemondás által megürült harmadosztályú lelkészi állomásra.

A lelkészi fizetés a következő: 1) Készpénz: 21 frt. 2) 20 köből rozs. 3) 20 köből árpa. 4) 20 és $\frac{5}{100}$ hold felső föld 1200 □ ölével, — 25 és $\frac{1}{2}$ hold alsó föld szinte 1200 □ ölével számítva, mind szántóföld, melyből 8 holdat megszántani, a lelkész által adandó maggal bevetni s a termést behordani az egyháztagok kötelesek. 5) 8 öl tűzifa. 6) Tej ára 2 frt 10 kr. 7) 10 font faggyú, vagy annak ára. 8) 15 köből őrlés. 9) Stóla.

A stoláre kivételével, ezen lelkészi fizetésnek felét a nyugalomra lépett lelkész haláláig élvezendi, a kinek joga van az 1891. évi okt. 1-ig a parochián lakni, addig a nyugalomra lépett lelkész a megválasztandó lelkésznek rendelkezésére bocsátandja — a parochia tőszomszédságában levő saját házat és a parochián a kápláni szobát.

A megválasztandó lelkész köteles lelkészi hivatalát az 1891. évi május 1-ső napján elfoglalni, és a heves-nagy-kunsági papi gyámintézetbe belépni; végre a nyugalomra lépett lelkész elhalálása után — midőn a teljes lelkészi fizetés élvezetében lép: egy évi fizetésének felét — a stoláre kivételével — a papi gyámintézet pénztárába beszolgáltatni.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények f. évi október 31-ig nt. Székely Károly esperes úrhoz Kunhegyesre küldendők.

Debreczen, 1890. október 18.

Révész Bálint,
püspök.